

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 541/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpených advokátom JUDr. Pavlom Piovarčim ml., Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 506/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľky“, v citáciách aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 506/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že:

«(...) K porušeniu nášho práva ako sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd došlo a dochádza v doposiaľ právoplatne neskončenom konaní vedenom pred Krajským súdom Košice pod sp. zn. 3Co/506/2014, v právnej veci žalobkýň 1/ [REDAKOVANÉ] (...) a 2/ [REDAKOVANÉ] (...) proti žalovanému Poľnohospodárskemu družstvu Paňovce(...), o neplatnosť právneho úkonu - určenie absolútnej neplatnosti nájomnej zmluvy, tým, že súd v uvedených časových úsekoch nevykonal žiadny úkon.

Konanie na súde I. stupňa sa viedlo od 14.04.2010, kedy bola podaná žaloba na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 11C/78/2010. Uvedený súd konal v roku 2010 dvakrát (12.10.2010 a 29.11.2010), pričom od pojednávania dňa 29.11.2010 sa ďalšie pojednávanie uskutočnilo až o viac ako 3 roky dňa 02.12.2013, kedy došlo aj k vydaniu rozsudku súdom I. stupňa.

Uvedený rozsudok Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 11C/78/2010 v celom rozsahu napadol odvolaním zo dňa 19.03.2014 žalovaný a vec napadla dňa 07.05.2014 Krajskému súdu Košice, kde sa vedie pod sp. zn. 3Co/506/2014.

Od času, kedy bola vec z dôvodu odvolania proti rozsudku súdu I. stupňa pridelená Krajskému súdu na prejednanie a rozhodnutie, sa vo veci absolútne nekoná, pričom sa jedná o dobu už viac ako jeden a štvrt' roka.

Súd napriek značnému časovému odstupu od napadnutia veci, nekonal bez prieťahov a neučinil žiadne opatrenia, aby bola naša právna vec prejednaná a rozhodnutá. Od začiatku konania uplynuli už viac ako štyri roky bez toho, aby bolo vo veci právoplatne rozhodnuté.

(...)

1) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci:

Predmetom konania je určenie absolútnej neplatnosti nájomnej zmluvy. Máme za to, že vzhľadom na skutočnosť, že súd I. stupňa dokázal predmetnú vec v rozsahu dostatočnom pre vydanie rozsudku prejednať na troch pojednávaniach, nemôže sa jednať o právne zložitú vec. Z nášho pohľadu sa jedná o štandardnú agendu všeobecných súdov.

Sme toho názoru, že dojem zložitosti našej právnej veci je navodzovaný umelo a to bezdôvodným časovým odstupom v trvaní jeden a štvrt' roka, počas ktorého odvolací súd, napriek zjavnej jednoduchosti predmetného súdneho sporu, nedokázal túto vec prejednať a vydať meritórne rozhodnutie, resp. v predmetnej veci nekonal vôbec. Z nášho pohľadu je to práve nesústreďený postup súdu, ktorý spôsobuje, že sa vo veci javia byť prietahy, pričom z dôvodu ich existencie sa my ako účastníčky konania nevieme pred všeobecným súdom domôcť sa svojich práv pred všeobecným súdom, najmä dosiahnuť rozhodnutie v našej veci bez zbytočných prietahov. Opakovane uvádzame, že naša právna vec sa na súdoch prejednáva už od apríla roku 2010, pričom odvolací súd neučinil vo veci žiadny úkon už viac ako jeden a štvrt' roka, čo považujeme za stav v právnom štáte neprípustný.

2) Pokiaľ ide o správanie sa účastníka predmetného konania:

Pokiaľ ide o dané kritérium pri rozhodovaní o tom, či došlo k zbytočným prietahom a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, máme za to, že zo strany účastníkov konania k žiadnym prietahom nedošlo. Účastníci konania, taktiež aj ich právni zástupcovia, pristupovali ku konaniu zodpovedne, na jednotlivé úkony súdu, resp. protistrán reagovali promptne, poskytli potrebnú súčinnosť. Z uvedeného vyplýva, že svojím správaním v konaní nedali jeho účastníci žiadnu zámienuku na tak neprimeranú dĺžku konania.

3) Pokiaľ ide o spôsob, akým súd v konaní postupoval:

Je potrebné opätovne zdôrazniť, že predmetné súdne konanie trvá už od roku 2010, z toho konanie pred odvolacím Krajským súdom Košice, ktorého postup touto sťažnosťou napádame, trvá od mája 2014. Domnievame sa, že k porušeniu nášho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky došlo v dôsledku nekonania súdu, pričom neexistovala zákonná prekážka, aby súd vo veci nekonal ako i jeho konaním, ktoré nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov. Domnievame sa, že je zákonnou povinnosťou každého všeobecného súdu, vrátane Krajského súdu Košice, aby v každej prejednáwanej právnej veci postupoval tak,

aby vo veciach nevznikali prietahy v konaní, čím u účastníkov jednotlivých konaní vzbudzujú súdy pocit právnej neistoty a straty dôvery v súdy ako inštitúcie, ktoré majú občanom tohto štátu garantovať ochranu a vymožitelnosť ich práv. (...)

V označenom súdnom konaní sme prostredníctvom našej právnej zástupkyne podali sťažnosť predsedovi Krajského súdu Košice na prietahy v konaní, a to písomným podaním zo dňa 01.07.2015.

Na našu sťažnosť sme dňa 30.07.2015 dostali odpoveď predsedu Krajského súdu Košice zo dňa 28.07.2015 s názvom „Ospravedlnenie“, v zmysle ktorého predseda súdu nedokázal k našej sťažnosti zaujať nijaké stanovisko, nakoľko sa mu nepodarilo zabezpečiť podklady pre prešetrenie našej sťažnosti. Ako dôvod uvedeného stavu bolo v danej písomnosti uvedené čerpanie dovolenky referujúcou zákonnou sudkyňou.

Sme toho názoru, že nie je problémom účastníkov konania, či zákonný sudca čerpá riadnu dovolenku, nakoľko v žiadnom prípade nemožno povyšovať čerpanie dovolenky sudcom nad ústavné právo účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Čerpanie dovolenky sudcu považujeme za internú záležitosť toho - ktorého súdu, pričom je organizačnou záležitosťou súdu, aby vedel promptne reagovať napríklad aj na sťažnosti účastníkov na prietahy v konaní a za tým účelom zabezpečiť potrebné podklady. V žiadnom prípade nemožno čerpaním dovolenky sudcom ospravedlniť fakt, že na našu sťažnosť sme nedostali relevantnú odpoveď.

Následne, dňa 03.08.2015 nám bola doručená ďalšia, v poradí druhá odpoveď predsedu súdu, avšak s totožným dátumom ako tá prvá, t.j. zo dňa 28.07.2015, v ktorej sa už na rozdiel od prvej písomnosti konštatuje, že veci pred odvolacím Krajským súdom sa vybavujú zásadne podľa poradia a naša právna vec sa nedostala do dnešného dňa na rad.

Je zvláštne, že pokiaľ v prvej písomnosti nevedel predseda súdu zaujať k našej sťažnosti stanovisko pre absenciu podkladov, v druhej písomnosti s totožným dátumom už tieto podklady k dispozícii mal a vedel sa relevantne vyjadriť. Uvedený postup považujeme za zavádzanie nás ako účastníkov konania a rovnako v žiadnom prípade nesúhlasíme a neakceptujeme tvrdenie, že veci na odvolacom súde sa vybavujú podľa poradia, nakoľko toto tvrdenie nie je pravdivé.

Sme toho názoru, že ani ospravedlnenie predsedu súdu za objektívne vzniknuté prieťahy nemožno považovať za dostačujúce, naviac, naša sťažnosť evidentne nevedla k náprave, nakoľko do dnešného dňa vo veci odvolací súd nerozhodol. (...)

Máme za to, že v dôsledku prieťahov v konaní na Krajskom súde Košice došlo k následkom, ktoré sa už nedajú zásadne napraviť alebo odstrániť.

Vzhľadom na skutočnosť, že označený súd si v rozpore s princípmi právneho štátu, resp. v rozpore s právnymi predpismi, neplní jednu zo svojich základných úloh, a to poskytnutie rýchlej a účinnej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov súdneho konania, dochádza k takému neúnosnému predlžovaniu súdneho konania, že u sťažovateľiek vyvoláva dojem, že predmetný súdny spor nebude možné skončiť.

Neobstoja ani skutočnosti uvádzané predsedom súdu v odpovedi na našu sťažnosť, kde konštatuje, že všetky veci sa vybavujú podľa poradia, v akom na odvolací súd došli. Existenciu poradia vnímame opäť ako internú vec súdu, ktorá nemôže prevyšovať Ústavou garantované právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Sme toho názoru, že pod vznik týchto prieťahov v konaní sa podpísala nečinnosť a laxný prístup konajúceho súdu, ktorý je jednoznačne na ujmu účastníkov konania.

Celý priebeh konania u nás vzbudzuje silný pocit straty dôvery k súdu ako inštitúcii, ktorej hlavnou úlohou je ochrana zákonnosti, a ktorá svojim postupom hrubo porušuje základný zákon štátu, resp. jedno zo základných práv zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ÚS 58/02).

(...) Nemožnosť usporiadania si vzťahov v súvislosti s ochranou vlastníckeho práva pred neoprávneným užívaním našich nehnuteľností žalovaným na základe neplatnej nájomnej zmluvy, v spojení postupom súdu, ktorý vo veci nevykonáva úkony, ktoré majú smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa účastníci konania počas jeho trvania nachádzajú, je jasným dôkazom neefektívnej činnosti súdu, ktorá nie je ničím ospravedlniteľná.

Máme za to, že vzhľadom na doterajší priebeh konania, ktoré vykazuje znaky zbytočných prieťahov, taktiež zohľadňujúc fakt, že vo veci bolo podaných viacero urgencií, ktoré nijakým zásadným spôsobom neovplyvnili činnosť súdu, samotné uplatnenie právomoci Ústavného súdu v podobe príkazu okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných

prieťahov dostatočne nereparuje porušenie nášho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Z uvedených dôvodov preto ako sťažovatelia považujeme za vhodné, aby nám bolo taktiež priznané primerané finančné zadostučinenie, a to v sume 5000 Eur pre každú sťažovateľku, ktoré v prípade vyhovenia našej sťažnosti a priznania primeraného finančného zadostučinenia žiadame poukázať na účet nášho právneho zástupcu. (...)

Na základe vyššie uvedených skutočností máme za to, že postupom Krajského súdu Košice, t.j. nečinnosťou v konaní 3Co/506/2004, došlo k prieťahom v konaní, a tým k porušeniu nášho základného práva garantovaného Ústavou Slovenskej republiky, a to práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, navrhujeme, aby Ústavný súd na základe vyššie uvedených skutkových a právnych skutočností a vykonanému dokazovaniu vo veci nálezom rozhodol:

1) Základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/506/2014 porušené bolo.

2) Krajskému súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/506/2014 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3) Sťažovateľom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva primerané zadostučinenie vo výške 5000 € pre každého sťažovateľa, ktoré je Krajský súd Košice povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet ich právneho zástupcu.

4) Krajský súd Košice je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania na účet ich právneho zástupcu, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05).

Sťažovateľky namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 506/2014.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Vychádzajúc zo sťažnosti, ako aj z informácií, ktoré krajský súd v danej veci poskytol, ústavný súd zistil, že napadnuté konanie sa na odvolacom súde začalo 7. mája 2014, keď bol krajskému súdu doručený spis Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 11 C 78/2010 na rozhodnutie o odvolaní žalovanej strany, pričom krajský súd rozhodol o uvedenom uplatnenom opravnom prostriedku 22. apríla 2016.

Ústavný súd v okolnostiach danej veci predovšetkým poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno konštatovať, že napadnuté konanie trvalo na krajskom súde takmer dva roky a hoci postup odvolacieho súdu v danej veci nebol bez priet'ahov, prihliadajúc aj na primeranú dobu na prípravu veci na rozhodnutie v odvolacom

konaní, možno konštatovať, že sa nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (mutatis mutandis I. ÚS 63/00). Niet pochyb o tom, že krajský súd v napadnutom konaní najmä v kontexte celkového trvania predmetného konania rozhodoval dlho, vo veci však po podaní sťažnosti predsedovi krajského súdu (1. júla 2015) po pomerne krátkom období rozhodol, pričom celková doba rozhodovania krajského súdu bola ešte na hranici akceptovateľnosti. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že nebolo možné z hľadiska komplexného posúdenia inkriminovaného konania považovať postup krajského súdu v ňom za porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Postup krajského súdu, aj keď nebol celkom efektívny, sa nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd zoberal taktiež do úvahy, že sťažnosť na zbytočné prieťahy v napadnutom konaní podaná predsedovi krajského súdu sa stala efektívnym prostriedkom nápravy, pretože krajský súd asi v období 9 mesiacov po jej vyčerpaní sťažovateľkami, vo veci rozhodol.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup krajského súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľiek zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľiek podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2016